

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over het concurrentievermogen van de metaalindustrie — Een bijdrage tot de EU-strategie voor groei en werkgelegenheid”

COM(2008) 108 final — SEC(2008) 246

(2009/C 175/19)

De Europese Commissie heeft op 22 februari 2008 besloten om, overeenkomstig artikel 262 van het EG-Verdrag, het Europees Economisch en Sociaal Comité te verzoeken een advies op te stellen over de

„Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over het concurrentievermogen van de metaalindustrie — Een bijdrage tot de EU-strategie voor groei en werkgelegenheid”

COM(2008) 108 final — SEC(2008) 246.

De adviescommissie Industriële reconversie (CCMI), die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 18 november 2008 goedgekeurd. Rapporteur was de heer ZÖHRER, corapporteur de heer CHRUSZCZOW.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 3 en 4 december 2008 gehouden 449e zitting (vergadering van 3 december 2008) onderstaand advies uitgebracht, dat met 160 stemmen vóór en 6 tegen, bij 7 onthoudingen, werd goedgekeurd.

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1 De enorme feitelijke meerwaarde die in de metaalindustrie en de afnemende productiesectoren wordt gerealiseerd, levert een onontbeerlijke bijdrage aan de ontwikkeling van de Europese economie als geheel. De metaalindustrie heeft te maken met wereldwijde concurrentie en heeft de afgelopen jaren steeds weer ingrijpende veranderingen en herstructureringen ondergaan.

1.2 In de toekomst zullen herstructureringen nauw verband houden met de toenemende mondialisering in de ketens van toegevoegde waarde in de metaalindustrie (van grondstoffen tot verwerking). Dit vereist een nieuwe aanpak in het industriebeleid die gericht is op innovatie, vaardigheden en eerlijke concurrentievoorwaarden wereldwijd.

1.3 In grote lijnen is het Comité het eens met door de Commissie gemaakte analyse van de kenmerken van de metaalsector. Daarbij dient in het oog te worden gehouden dat de metaalindustrie geen homogene sector is, en dat het daarom moeilijk is om algemene uitspraken te doen. Veel maatregelen die de Commissie voorstelt, zijn iets te algemeen. Het Comité roept de Commissie op om als follow-up van deze Mededeling een tijdschema met concretere maatregelen op te stellen, dat tevens betrekking heeft op de afzonderlijke subsectoren.

1.3.1 Het Comité pleit ervoor om zelf onderzoek te doen naar de afzonderlijke sectoren, welk onderzoek op basis van de met de EGKS opgedane ervaringen moet worden gemonitord en gepaard moet gaan met een sociale dialoog.

1.4 Ten aanzien van het energiebeleid dringt het Comité aan op maatregelen waarmee een energievoorziening wordt gewaarborgd die gebaseerd is op transparantie van markt en prijzen en op vaste leveringscontracten. Leemten in de energievoorziening moeten worden opgevuld. Verder zij gewezen op het belang van hernieuwbare energiebronnen en op de bijdrage die de industrie zelf kan leveren aan de opwekking van elektriciteit en warmte.

1.5 Wat het milieubeleid betreft gaat het er vooral om, oplossingen te vinden die de doelstellingen van klimaatbescherming in overeenstemming brengen met het streven naar groei, werkgelegenheid en wereldwijd concurrentievermogen. Om concurrentienadelen voor de Europese metaalindustrie te voorkomen, dringt het Comité aan op:

- voorrang voor internationale overeenkomsten;
- verspreiding van de beste en meest energie-efficiënte technologieën;
- inachtneming van reeds gedane investeringen;
- inachtneming van de technische capaciteit van de afzonderlijke sectoren om emissies te reduceren;
- snelle besluitvorming omtrent het risico van verplaatsing van CO₂-emissiebronnen (*carbon leakage*).

1.5.1 Het Comité is het eens met de voorstellen van de Commissie inzake de IPPC-richtlijn, de afvalwetgeving, REACH en standaardisering, maar zou graag zien dat de afzonderlijke voorstellen concreter worden ingevuld.

1.6 In de toekomst zullen hergebruik van grondstoffen en vermindering van de materiaalintensiteit (onderzoek naar vervangende materialen) een steeds grotere rol spelen voor zowel de milieubescherming als het handelsbeleid.

1.7 Het Comité steunt het streven van de Commissie om innovatie, onderzoek en ontwikkeling te intensiveren en vaardigheden te verbeteren. Een voorbeeld hiervan is het project ULCOS (*Ultra low CO₂-steelmaking*) in het kader van het Europese platform voor staaltechnologie (*European Steel Technology Platform*; ESTEP). Ten aanzien van het tweede deel van het Zevende kaderprogramma doet het Comité de aanbeveling om de doeltreffendheid van de huidige programma's onder de loep te nemen; het pleit voor meer coördinatie en steun hiervoor. Op het gebied van (bij)scholing zijn aanzienlijke investeringen in het kennisreservoir nodig.

1.8 In het licht van de mondiale concurrentie zijn handelsvraagstukken voor de metaalindustrie van groot belang. Het Comité is het met de Commissie eens dat over handelskwesties een intensieve dialoog met derde landen moet worden gevoerd. WTO-instrumenten voor het handelsbeleid ter bestrijding van praktijken die nadelig zijn voor de Europese metaalindustrie moeten echter beschikbaar blijven.

1.9 De metaalindustrie ziet zich geplaatst voor grote sociale uitdagingen, zoals:

- nieuwe herstructureringen;
- vergrijzend personeel;
- strenger wordende eisen aan vaardigheden;
- veiligheid en bescherming van de gezondheid.

Het Comité is enigszins verrast dat de Commissie geen concrete maatregelen voorstelt of aanbevelingen doet ten aanzien van de sociale aspecten die ze in haar Mededeling noemt. Het Comité dringt er bij de Commissie op aan om de sociale dialoog in de betreffende sectoren te (blijven) bevorderen, aangezien dit het juiste instrument is om deze kwesties te bespreken.

2. Motivering/Inhoud van de Mededeling

2.1. In deze mededeling wordt het concurrentievermogen van de metaalindustrie beoordeeld en worden aanbevelingen voor de toekomst gedaan. De mededeling is een vervolg op de mededeling van de Commissie van 2005 over het industriebeleid van de EU, waarin verschillende sectorspecifieke initiatieven werden aangekondigd, waaronder een mededeling waarin wordt vastgesteld welke weerslag de aanvoer van grondstoffen en energie op het concurrentievermogen van de Europese metaalindustrie heeft ⁽¹⁾. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met de tussentijdse evaluatie van het industriebeleid van 2007 ⁽²⁾.

2.2. Aangezien de metaalindustrie per definitie een energie-intensieve sector is, is het communautaire beleid op het gebied van energie en klimaatverandering rechtstreeks van invloed. De Europese Raad verklaarde in maart 2007 dat „gezien het grote belang van de energie-intensieve sector, kosteneffectieve maatregelen

moeten worden genomen om het concurrentievermogen en het milieueffect van deze Europese industrieën te verbeteren.” Daarom wordt in het pakket inzake klimaatmaatregelen en hernieuwbare energie van 23 januari 2008 rekening gehouden met de specifieke situatie van energie-intensieve bedrijfstakken die rechtstreeks aan wereldwijde concurrentie zijn blootgesteld.

2.3. De Commissie stelt een pakket van 16 maatregelen op het gebied van energie, milieu, standaardisering, innovatie, onderzoek en ontwikkeling, vaardigheden, externe betrekkingen en handelsbeleid voor.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Het Comité verwelkomt in grote lijnen de sectorspecifieke maatregelen van de Commissie ter bevordering van het concurrentievermogen en het behoud van de werkgelegenheid, zoals het eerder heeft gedaan in zijn advies over de Mededeling van de Commissie „Uitvoering van het communautair Lissabonprogramma: een beleidskader ter versterking van de EU-industrie Naar een beter geïntegreerde aanpak van het industriebeleid” (COM(2005) 474 final) van 20 april 2006.

3.2. De metaalindustrie is een uiterst belangrijk onderdeel van de keten van toegevoegde waarde van veel industrieën. Zo blijkt uit berekeningen van de metaalsector dat afnemende sectoren van de staalindustrie een omzet van 3 157 miljard euro realiseren en werk verschaffen aan 23 miljoen werknemers (zie bijlage 1). Helaas zijn voor de overige takken van de metaalindustrie geen gegevens beschikbaar. Staalproducten worden op grote schaal gebruikt als belangrijke bouwmaterialen, met name bij energiebesparende infrastructures. Het vermogen van de EU om zich verder te ontwikkelen en zich aan te passen aan de klimaatverandering hangt dan ook nauw samen met een continue beschikbaarheid van staal op de EU-markt.

3.2.1. Gezien de huidige crisis op de financiële markten moet volgens het Comité worden benadrukt dat de enorme feitelijke meerwaarde die in de metaalindustrie en de afnemende productiesectoren wordt gerealiseerd, een onontbeerlijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van de Europese economie. De leidende rol die de Europese metaalindustrie in veel sectoren speelt, legt tevens de basis voor het concurrentievermogen van andere takken van industrie. Deze know-how moet in Europa blijven en verder worden uitgebouwd.

De metaalindustrie heeft te maken met wereldwijde concurrentie en heeft de afgelopen jaren steeds weer ingrijpende veranderingen en herstructureringen ondergaan. Deze hebben geleid tot een groter concurrentievermogen, maar ook tot massaal banenverlies. Deze herstructureringen kunnen echter niet alleen op technologische gronden of door het streven naar productiviteitsverbetering worden verklaard, maar zijn gedeeltelijk terug te voeren op het feit dat bepaalde producties (bijv. ruwe aluminium) vanuit Europa naar elders zijn verplaatst (daarbij hebben energiekosten, milieuvorschriften en de nabijheid van grondstoffen een rol gespeeld). Dit proces is nog niet ten einde, zodat verdere herstructureringen te verwachten zijn. Daarbij zullen toekomstige herstructureringen nauw verband houden met de toenemende mondialisering in de ketens van toegevoegde waarde in de metaalindustrie (van grondstoffen tot verwerking).

⁽¹⁾ COM(2005) 474 final, bijlage II.

⁽²⁾ COM(2007) 374 final van 4 juli 2007.

3.3. Vanwege hun hoge energieverbruik staan de betreffende industrieën centraal in de huidige discussie over klimaatbescherming. Daarbij gaat het niet alleen om het behoud van concurrentievermogen, maar ook om het behoud van werkgelegenheid in deze sectoren. In zijn conclusies van 3 juni 2008 verzoekt de Raad Concurrentievermogen de Commissie en de lidstaten dan ook om „... gesprekken met het bedrijfsleven en derde landen over een sectorspecifieke aanpak actief voort te zetten om efficiënte maatregelen ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen te bevorderen en aldus de verplaatsing van CO₂-emissiebronnen tegen te gaan”.

3.4. Het Comité is het eens met de door de Commissie uitgevoerde analyse van de kenmerken van de sector. Daarbij moet in het oog worden gehouden dat de Mededeling is gebaseerd op werkzaamheden die reeds in 2004 zijn begonnen en dat de metaalindustrie geen homogene sector is.

3.4.1. Er bestaat echter nog onduidelijkheid over de afbakening van de betreffende sectoren. Voor de definiëring verwijst de Commissie naar de NACE-code 27, terwijl de gegevens in de documenten (Mededeling en Bijlage) slechts een deel van de subsectoren (primaire industrie en verdere verwerking) weergeven. De Commissie moet hier een nauwkeurigere omschrijving geven, aangezien het vanwege de diversiteit van de subsectoren (volgens NACE 27 gaat het om 26 industriële sectoren in 5 groepen) en de uiteenlopende structuren (bij de verwerking van grondstoffen gaat het doorgaans om grote ondernemingen, bij de verdere verwerking om kleine en middelgrote ondernemingen) moeilijk is om algemene uitspraken te doen.

3.5. De Commissie stelt in haar Mededeling een reeks maatregelen voor die tot doel hebben de omstandigheden van de betreffende sectoren te verbeteren. Deze maatregelen moeten tevens worden gezien in de context van andere, schijnbaar tegengestelde Europese beleidsdoelstellingen die eveneens worden behandeld. Het Comité betreurt het dat veel van deze voorstellen iets te algemeen zijn, en roept de Commissie op om als follow-up van deze Mededeling een tijdschema met concretere maatregelen op te stellen dat tevens betrekking heeft op de afzonderlijke subsectoren. Dit is met name noodzakelijk omdat besluiten omtrent investeringen in de metaalindustrie gelden voor de middellange tot lange termijn en door de maatregelen worden beïnvloed.

3.5.1. Het Comité zou graag zien dat in samenwerking met de betrokken partijen onderzoek wordt gedaan naar de ontwikkeling van de vraag, de productie en de technologieën in de afzonderlijke sectoren. Dit onderzoek moet op basis van de met de EGKS opgedane ervaringen worden gemonitord en gepaard gaan met een sociale dialoog. De staalindustrie dient daarbij als voorbeeld. Het EGKS-verdrag bepaalde dat in de sector ijzer en staal statistisch onderzoek naar de sectorale omstandigheden moest worden gedaan dat veel verder ging dan „algemene industriële statistiek”. Na het verstrijken van het EGKS-verdrag in 2002 heeft de Europese staalindustrie er met succes naar gestreefd om in ieder geval voorlopig een aantal belangrijke statistische onderzoeken voort te zetten die niet vallen onder de „algemene industriële statistiek”. Met Verordening (EG) nr. 48/2004 werd dit op Europees niveau doorgevoerd. Het Comité pleit voor voortzetting van de tijdelijke verordening en stelt voor om ook in andere sectoren van de metaalindustrie soortgelijke uitgebreide onderzoeken te doen, aangezien steeds vaker blijkt dat de algemene statistieken van de industrie te weinig informatie bevatten voor het formuleren van concrete beleidsmaatregelen.

4. Bijzondere opmerkingen over de voorstellen van de Commissie

4.1. Energiebeleid

4.1.1. Zoals de Commissie terecht vaststelt, wordt het concurrentievermogen van de Europese metaalindustrie aangetast door fluctuaties (zoals de snel gestegen gas- en elektriciteitsprijzen) en door de beperkingen ten aanzien van vaste leveringscontracten op lange termijn.

4.1.2. Er moeten maatregelen worden genomen om de prijsontwikkeling beter te kunnen voorspellen, om de markt transparanter te maken en om een vrije keuze tussen energieleveranciers mogelijk te maken. Een en ander moet worden ondersteund door zowel de wetgeving als door de erkenning dat de praktijken in overeenstemming zijn met de Europese wetgeving.

4.1.3. Een van de belangrijkste maatregelen om de energievoorziening voorspelbaarder te maken, is nagaan welke mogelijkheden voor vaste leveringscontracten er zijn. Daarbij moet tevens in het oog worden gehouden in hoeverre de betrokken energieleveranciers kunnen deelnemen aan de regeling voor de handel in emissierechten (ETS).

4.1.4. Er moeten oplossingen worden gevonden voor het opvullen van de leemten in de infrastructuur voor energievervoer (trans-europese netwerken) teneinde een onbelemmerde toegang van alle betrokken ondernemingen tot de energiemarkt te waarborgen.

4.1.5. Op de langere termijn is een grootschaliger gebruik van hernieuwbare energie van groot belang voor een autonome energievoorziening van de Europese industrieën. Metaalindustrieën leveren een bijdrage aan het welslagen van het EU-beleid om meer energie (elektriciteit en warmte) uit hernieuwbare energiebronnen op te wekken. Het staalproductieproces en cokesfabrieken vormen een bron van waardevolle gassen, namelijk hoogovengas, convertorgas (BOS-gas) en cokesovengas. Deze gassen bevatten verschillende percentages koolmonoxide (in convertorgas tot 65 %), kooldioxide, stikstof en waterstof (in cokesovengas tot 60 %). In plaats van de gassen te laten vervluchtigen of te verbranden, moeten ze efficiënt worden gebruikt voor het opwekken van elektriciteit en/of warmte. Dit gebeurt nu al op grote schaal, maar er moet voor worden geijverd om deze technologieën verder te ontwikkelen.

4.1.6. Verder wijst het Comité erop dat het zich in diverse adviezen heeft beziggehouden met energiebeleid (het meest recentelijk in CCMI/052 en in verschillende TEN-adviezen).

4.2. Milieubeleid

4.2.1. De metaalindustrie heeft reeds te maken met talrijke EU-milieuvoorschriften, waarvan de tenuitvoerlegging en handhaving de industrie steeds voor de opgave stellen om uiteenlopende doelstellingen met elkaar in overeenstemming te brengen (zo gaat de vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen deels gepaard met een hoger energieverbruik, wat weer nadelig is voor de energie-efficiëntie). Ongetwijfeld zijn sommige sectoren van de metaalindustrie energie-intensief en moeten ze internationaal sterk op kosten concurreren. De betreffende bedrijfstakken veroorzaken een grote CO₂-uitstoot. Wanneer de door de Commissie voorgestelde maatregelen inzake klimaatverandering — met name de verbreiding van ETS — zonder beperkingen voor de metaalindustrie zouden gaan gelden, zou dat kunnen leiden tot

verplaatsingen van investeringen (zoals nu reeds het geval is) en tot verlies aan arbeidsplaatsen (het risico van koolstoflekkage). Het gewenste effect op de klimaatverandering zal echter uitblijven zolang niet alle landen zich op deze doelstellingen vastleggen.

4.2.2. Het afsluiten van bindende internationale overeenkomsten die eenduidige criteria inzake doeltreffendheid en controleerbaarheid bevatten, concurrentienadelen voor de Europese industrie moeten voorkomen en de klimaatverandering wereldwijd moeten bestrijden, geniet dan ook de hoogste prioriteit.

4.2.3. Grote delen van de metaalindustrie hebben reeds op grote schaal in energie-efficiënte technologieën geïnvesteerd. Zo loopt de Europese staalindustrie voorop wat de vermindering van CO₂-uitstoot betreft, en hebben veel staalbedrijven de grens bereikt van wat technologisch mogelijk is wat betreft emissiereducties bij de productie. De doelstelling om de uitstoot van broeikasgassen in 2020 met 21 % te verminderen (ten opzichte van het niveau van 2005) moet van toepassing zijn op alle ETS-sectoren (elektriciteitssector en energie-intensieve sectoren); bij de verdeling van de inspanningen tussen de sectoren moet rekening worden gehouden met hun technische capaciteit om emissies te reduceren, waarbij de productiecapaciteit niet mag worden aangetast.

4.2.3.1. Volgens de Raad zullen de geplande internationale overeenkomsten resulteren in een CO₂-reductie van maximaal 30 %. Het Comité wijst er in dit verband op dat duidelijk moet worden gemaakt in welke sectoren deze reductie moet worden gerealiseerd. Het ligt voor de hand dat deze vermindering niet alleen kan worden bereikt in de sectoren die thans onder de ETS vallen. Het Comité is van mening dat ook maatregelen zoals de isolatie van gebouwen, de organisatie van vervoer en verkeer, energie-efficiëntie in het algemeen van groot belang zijn.

4.2.4. Volgens het Comité moet bij maatregelen in de eerste plaats worden gestreefd naar het verspreiden van de beste en meest energie-efficiënte technologieën, en in de tweede plaats naar onderzoek en ontwikkeling om deze technologieën te verbeteren en nieuwe materialen te ontwikkelen. Zowel in maatregelen op Europees niveau als bij onderhandelingen over een internationaal klimaatverdrag moet aandacht worden besteed aan technische normen.

De Commissie moet zo spoedig mogelijk een plan opstellen dat alle geplande maatregelen en stappen omvat, zodat de industrie niet langer in onzekerheid hoeft te blijven. Het Comité verwijst in dit verband naar artikel 10b van het Commissievoorstel inzake ETS⁽³⁾.

4.2.5. Voor de IPPC-richtlijn geldt dat het Comité het streven van de Commissie naar harmonisatie steunt, wat er onder meer toe zal bijdragen dat de wetgeving wordt vereenvoudigd en verbeterd. Als basis voor de certificering en de exploitatie van fabrieksterreinen moet de gecodificeerde richtlijn echter ook

rekening houden met de individuele stand van zaken met betrekking tot technische ontwikkeling. Het concurrentievermogen van de Europese metaalindustrie mag niet in gevaar worden gebracht door voorschriften die niet zijn afgestemd op de technologische mogelijkheden.

4.2.6. Het Comité is het in beginsel eens met de voorstellen van de Commissie inzake afvalwetgeving, REACH en standaardisering, maar zou graag zien dat de afzonderlijke voorstellen concreter worden ingevuld.

4.3. Innovatie, onderzoek & ontwikkeling en vaardigheden

4.3.1. Het Comité steunt het streven van de Commissie om innovatie, onderzoek en ontwikkeling te intensiveren en vaardigheden te verbeteren.

4.3.2. Het Europese platform voor staaltechnologie — *European Steel Technology Platform*; ESTEP — draagt aan de vormgeving van de toekomst bij met voorstellen inzake ambitieuze O&O-programma's (Strategische onderzoeksagenda) voor een duurzaam concurrentievermogen. De prioriteiten van deze Strategische onderzoeksagenda zijn gericht op het verminderen van de milieuvuiling door processen en op het ontwikkelen van moderne producten die een grotere meerwaarde hebben en gedurende hun gehele levenscyclus efficiënter zijn. Zo is ULCOS (*Ultra low CO₂-steelmaking*) het eerste grote project van het ESTEP, dat gericht is op het drastisch reduceren van de CO₂-uitstoot. Dit is momenteel het meest ambitieuze project ter wereld en is nu al een groot succes: vier veelbelovende procedures zijn geselecteerd en moeten nu industrieel worden getest en worden gecombineerd met technologieën voor de opvang en opslag van CO₂ (*Carbon Capture and Storage*; CCS). Ook levert het ESTEP een indirecte bijdrage aan vraagstukken op het gebied van klimaatverandering en energie door volledig recycleerbare lichte staalconstructies te ontwikkelen (bijv. voor de automobiellindustrie en de bouwsector) en te komen met oplossingen voor toekomstgerichte energiebronnen (bijv. windenergie).

4.3.3. Anderzijds zijn aanzienlijke investeringen nodig om in Europa een duurzame industrie op te bouwen en aldus het kennisreservoir te vergroten; zo moeten getalenteerde academici worden aangetrokken en moet levenslang leren (met name *e-learning*) worden bevorderd. Voor de verwezenlijking van deze maatschappelijke doelstelling is de steun van zowel de EU als de universiteiten nodig⁽⁴⁾.

4.3.4. Het Comité doet echter tevens de aanbeveling om de doeltreffendheid van huidige programma's onder de loep te nemen. Zo heeft de in het kader van het Europese staalplatform geïntroduceerde Strategische onderzoeksagenda een aantal teleurstellende resultaten (succespercentage minder dan 10 %) opgeleverd naar aanleiding van de eerste aanbestedingen uit het Zevende kaderprogramma; klaarblijkelijk sloten deze aanbestedingen niet aan bij de prioriteiten van de Agenda. Voor het tweede deel van het Zevende kaderprogramma wordt een betere coördinatie en meer steun verwacht.

⁽⁴⁾ Hierbij dient te worden opgemerkt dat in de metaalindustrie al initiatieven worden genomen om de mobiliteit van vakmensen in de Europese metaalindustrie te verbeteren, zoals de EMU-pas (www.emu-pass.com).

⁽³⁾ COM(2008) 16 final van 23 januari 2008.

4.4. Externe betrekkingen en handelsbeleid

4.4.1. Het Comité is ermee ingenomen dat de Commissie hoge prioriteit verleent aan de voorziening van de industrie met grondstoffen. Hierbij moet er evenwel op worden gewezen dat dit niet simpelweg een kwestie van externe betrekkingen en buitenlandse handel is, zoals blijkt uit het EESC-advies „De niet-energetische mijnbouw in Europa” (CCMI/056). In de toekomst zullen hergebruik van grondstoffen en vermindering van de materiaalintensiteit (onderzoek naar vervangende materialen) namelijk een steeds grotere rol spelen (niet alleen in het kader van handelsbeleid, maar ook met het oog op milieubescherming).

4.4.2. Er moet speciale aandacht worden geschonken aan het feit dat in veel grondstofsectoren slechts enkele internationale ondernemingen actief zijn die de prijzen kunnen bepalen.

4.4.3. Het Comité is het met de Commissie eens dat over handelsvraagstukken een intensieve dialoog met derde landen moet worden gevoerd. WTO-instrumenten voor het handelsbeleid ter bestrijding van praktijken die nadelig zijn voor de Europese metaalindustrie moeten echter beschikbaar blijven. Er

moeten duidelijke signalen worden afgegeven dat deze instrumenten ook daadwerkelijk zullen worden gebruikt wanneer via overleg geen vooruitgang wordt geboekt.

4.5. Sociale aspecten

4.5.1. Gezien de maatschappelijke problemen — zoals de verouderende beroepsbevolking (met name in de staalindustrie), de eisen inzake vaardigheden en de voortgaande structurele veranderingen — verrast het het Comité dat de Commissie geen maatregelen voorstelt en aan de industrie geen voorstellen doet ten aanzien van de sociale aspecten die ze in haar Mededeling noemt.

4.5.2. Er moet speciale aandacht worden geschonken aan veiligheid en bescherming van de gezondheid, aangezien de metaalindustrie tot de industrieën behoort waarvoor een verhoogd risico geldt.

4.5.3. Het Comité wijst in dit verband nogmaals op het belang van de sociale dialoog.

Brussel, 3 december 2008.

De voorzitter van het Europees Economisch en Sociaal Comité
M. SEPI

De secretaris-generaal van het Europees Economisch en Sociaal Comité
M. WESTLAKE